

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ

Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци, на 67.сједници одржаној 7. јула 2015.године (Одлука број 08/3.1010-14/15) именовало је Комисију за оцјену и одбрану магистарског рада кандидата Владимира Клачара *Психолошко ратовање као фактор глобалне хегемоније – Психолошки чинилац сукоба у БиХ од 1992.године*, у саставу :

1. Доц. др Александар Савановић, доцент, ужа научна област Политичка теорија, Факултет политичких наука, Универзитет у Бањој Луци, предсједник;
2. Проф.др Никола Поплашен, редовни професор, ужа научна област Политичка теорија, Факултет политичких наука, Универзитет у Бањој Луци, члан-ментор;
3. Mr Желько Будимир, ужа научна област Међународни односи и безбједност, Факултет политичких наука, Универзитет у Бањој Луци, члан;

Захваљујући на повјерењу, Вијећу подносимо сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ

Мастер рад Владимира Клачара *Психолошко ратовање као фактор глобалне хегемоније – Психолошки чинилац сукоба у БиХ од 1992.године* има 109 страница текста, 18 слика (илустрација) и 65 библиографских јединица. Кандидат се у раду фокусирао на истраживање ефекта и метода психолошког ратовања односно неконвенционалног ратовања које се назива и тиха агресија. То подразумијева различите методе манипулатација које за циљ имају утицај на појединце, групе, масе, њихове ставове, одлуке и понашања. Психолошко ратовање постоји од како постоје и класични сукоби, међутим, од 20.вијека оно постаје незаобилазан фактор како у рату тако и у миру. Као и сваки други облик рата и овај је немајновно везан за политику. Различитим методама се настоје произвести одређени психолошки ефекти због чега и носи назив психолошко ратовање. Ипак, ову тематику могу изучавати (или изучавају), политикови, новинари, психологи, социологи, физиологи, неурологи, хемичари и биохемичари, биоинжињери, војни стратеги и други, а због различитих научних могућности приступа у истраживању ове тематике,

психолошко ратовање има многе синониме или алтернативне називе (пропагандно, неокортikalno, информационо ратовање и сл.). Оно систематски кроз разне програме, медијску и образовну индоктринацију, намеће одређени стил живота, вриједности, идеолошка убеђења, системе и начине владања. Крајњи циљ је наметнути своју апсолутну моћ (а да масе тога нису ни свјесне). Текст рада структурисан је у 3 главна истраживачка поглавља (са подпоглављима, уводом, закључком и списком библиографије). Уводни дио (6-13) садржи теоријске основе, предмет и значај истраживања, циљ, задатке и хипотезе те методе истраживања. У Првом поглављу *Историја психолошког ратовања* (14-37) кандидат разматра различите методе психолошког ратовања кроз историју. Каква су искуства у примјењивању метода тихе агресије кроз историју, ко је сматрао да то основ сваког сукоба и сл. У потпоглављима су одвојено обраћене идеје и методе Сун Цу-а, Рамзеса II, келтских ратника, Рима, Византије, Макијавелија, Боетија и оних метода које су примјењиване у току Хладног Рата. Друго поглавље *Информација као оружје* (38-89) обухвата модерно психолошко ратовање, коме је на битности још више допринијела појава масовних медија. Кандидат образлаже методе психолошког ратовања западних земаља (прије свега САД-а). Како се информација користи као оружје, али и како поред постоје разне методе чија је сврха стварање модерних робова, покретање или смиравање сукоба и сл. У трећем поглављу *Продор ка Истоку* (90-99) извршена је студија случаја психолошког ратовања које се вршило (и које се врши) на простору Босне и Херцеговине. Кандидат објашњава различите методе психолошког ратовања које су се вршиле за вријеме оружаног сукоба у БиХ, а које подразумијевају кршења међународног права, пропаганде, сценирања злочина, распиривања међунационалне мржње, кршења Дејтонског мировног споразума, нове анексије БиХ и сл. У Закључку (100-103) дат је свеобухватан преглед проблематике с којом се суочавају многи народи и многе земље, као и да ли је могуће одупријети се хегемонистичким или империјалистичким поривима одређених земаља. Рат није само организовани оружани сукоб већ он укључује и многе друге видове борбе. Ти други видови борбе се често воде за вријеме званичног мира и као такви се сврставају у оно што се назива специјалним ратовањем. Оно може укључивати политичке, економске, пропагандне, обавјештајне, психолошке и друге облике акција. Те акције имају исти циљ као и оружане акције, а то је дестабилизовање непријатеља, успостављање хегемоније на разним пољима, стицање моћи и сл. Кандидат наводи да се од самог почетка организованих сукоба појављивало и психолошко ратовање (намјерно

или случајно) иако није названо нити препознато као ово у данашњем облику. Оно у модерним ратовима иtekako налази своју примјену и постаје незаобилазан фактор у свим видовима сукоба. Такво ратовање нема временску одредницу, нити јасан почетак и крај, оно је константно и примјењиво како у рату тако и у миру. Усмјерава свакодневне активности и читаве начине о стилу облачења, начину исхране, изврђе сексуалне оријентације, музичке трендове, културу и сл. Такво ратовање кандидат дефинише као ратовање скуп пропагандних, војних, политичких и психолошких акција са циљем задобијања моћи на било ком пољу. Ту информација као оружје за циљ има да моралише или деморалише, забави или преплаши, активира или пацифизира, смири или испровоцира читаве масе. Избор једног или другог зависи од тога шта психолошко ратовање треба да проузрокује. Контролом информација се усмјеравају скоро сва будућа друштвена и политичка дешавања. Кандидат то објашњава и на примјеру БиХ и стварања различитих истина на микро и макро нивоу. Контрола медија и информација подразумијева контролу јавног мињења које подразумијева неки вид контроле психе скоро свих појединача, а то подразумијева и контролу дјеловања - што кандидат назива *модерним ропством* или *индустријом контроле свјести*. Психолошки рат не осваја територије него умове. Кроз медије се креирају обрасци понашања и бјежање маса у *сигурност неразмишљања* и неодговорности (бјег у виртуелну реалност). Психолошко ратовање читаве масе и народе осваја путем обмана, контролисања перцепције стварности, мијешања чињеница, измишљотина, манипулација и контроле информација. Кроз детаљну анализу разних елемената психолошког ратовања и његовог утицаја на појединаче и масе, кандидат закључује да је психолошко ратовање један од основних фактора успостављања или одржавања глобалне хегемоније западних земаља, (прије свега САД-а и Енглеске) и да су крајњи циљеви психолошког ратовања профит, контрола и моћ.

Закључак и приједлог

На основу увида у рукопис мастер рада *Психолошко ратовање као фактор глобалне хегемоније - Психолошки чинилац сукоба у БиХ од 1992. године* кандидата Владимира Клачара чланови Комисије су закључили да је рад теоријски добро утемељен с прихватљивом методологијом. Посебна вриједност рада произилази из чињенице да се бави анализом теме која није довољно истражена и не постоји систематизован дио научне теорије посвећен наведеној проблематици. Недостатак садржаја научне теорије о

психолошком ратовању представља истовремено и тешкоћу за истраживача или указује на потребу да се овај дио друштвене реалности истражује на систематичнији и интензивнији начин. С друге стране психолошко ратовање постоји као очигледан фактор утицаја на свакодневницу, али и на дугорочне политичке процесе. Када је ријеч о овој теми, кандидат се суочио са објективним проблемима у истраживању који проистичу из контроверзности и неистражености ових садржаја, будући да су ти садржаји углавном скривени од јавности и тешко примјетни. С друге стране истраживачки интерес за психолошко ратовање је оправдан јер је чињеница да оно егзистира као реалност у свакодневници, политици као вјештини и политичким наукама.

Гледано у цјелини, рад задовољава критеријуме мастер рада и чланови Комисије са задовољством предлажу Наставно-научном Вијећу да усвоји овај Извјештај и одобри јавну одбрану мастер рада *Психолошко ратовање као фактор глобалне хегемоније - Психолошки чинилац сукоба у BiH од 1992. године* кандидата Владимира Клачара.

Бања Лука, 19.10.2015. године

Комисија :

Др Александар Савановић, доцент, Политичка теорија,
Факултет политичких наука у Бањој Луци, предсједник

Др Никола Поплашен, редовни професор, Политичка
теорија, Факултет политичких наука у Бањој Луци,
ментор

Мр Жељко Будимир, виши асистент, Међународни
односи, Факултет политичких наука у Бањој Луци,
члан